

Acésta fôia ese
cate 3 côle pe luna
si costa 2 fiorini v. a.
pentru membrii aso-
ciatiunei, éra pentru
nemembrii 3 fr.
Pentru strainatate
1 galbenu cu porto
postei.

TRANSILVANI'A.

Fôia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana
si cultur'a poporului romanu.

Abonamentul se
face numai pe cate
1 anu intregu.
Se abonédia la Comi-
tetulu asociatiunei in
Sibiu, séu prin posta
séu prin domni co-
ectori.

Nr. 23.

Brasiovu 1. Decembre 1876.

Anulu IX.

Sumariu: Romanulu in poesi'a sa poporale. (Fine.) — Disertatiune despre stricatiunea vinarsului. — Catra istoricii si catra toti barbatii de sciintia, membrii ai asoc. trans. rom. — Despre Paul Vasvári, unulu din insurgenti. — Societatea academica romana. — Publicarea baniloru incursi. — Bibliografia.

Romanulu in poesi'a sa poporale.

Studiu asupr'a tuturor ramiloru poesiei popularie romane.

(Fine).

VIII. Frugalitatea romanului, laboriositatea lui, si contrariile.

De frugalitatea romanului nimene, credemu, se indoieste. Lipsese lui suntu pucine, recerintiele'i prea modeste; pentru aceea elu le satisface fora multa nevoia. Nu este inse acésta vertate patriarchale a lui in tempurile mai dincoce fora exceptiuni, si ea e in dilele nóstre destulu de seriosu amenintata cu periclitare, mai vertosu din partea a doue rele. Una e necumpetat'a beutura, carea, déca cuventulu „beatu“ e dela latinesculu „beatus,“ asia catu dara romanulu ar' fi bendu fora cumpatu spre a'si mai uitá din necesuri, si a gustá baremi atunci ceva fericire — se aréta in estu modu a se trage din apesările cumplite din trecutu si din sarcinele mai cà nesupportabili din presente. Alt'a e lucsul, care hydra periculósa, capetele sale cele multe si fora satiu si le verí ici cole si in cascior'a romana, inghitiendu mai cu séma prin femeile romane, — cu alu caroru negabile gustu esteticu, placere pentru frumosu si elegantu este firesce si psicologicu impreunata órecare aplecare spre lucsu, — inghitiendu printr'inse tóte fruptele cruntei sudori a romanului si aducându'lu adese in pucinu tempu la sapa de lemmu.

Dara cum stá lucrulu cu laboriositatea romanului? Candu pronuntiamu acestu cuventu, parecà vedemu cum tresare in mintea si anim'a lectoriului, dóra si preste voi'a sa, p'aci proverbialea „lene romanésca,“ asemenea de multi cu „dulce farniente“ alu lazariloru italiani¹⁾ Si cu tóte aceste prin nimica alta nu i-se face mai mare nedreptate romanului, decatu prin acésta judecata. De unde provine ea, judecat'a acést'a? Noi aflamu, cà la doue clasi de ómeni asia judecatori acea judecata sinistra provine din doue cause cu totul diferite. Cei-ce din romani (cà-ci si dintre ei se pripescu unii cu una atare sentintia) tienu pre conationalii lor leniosi si nelaboriosi, in zelulu si dorulu lor, altu-cumu prea laudabile

de a vedé natiunea romana pre tóte terimurile spirituali cà si materiali inaintata si infloritória, uita cà la progresu cà la ori-ce in natura, se postesce tempu (saltus in natura non datur) si cà poporulu romanu, pana mai alalta-eri gemendu sub jugulu unei sclavie fioróse si a ignorantiei si mai fioróse, intru unu scurtu patrariu de seclu, ce in viati'a gintiloru numera catu patrariu de anu in vieti'a unui omu, e preste potintia se fia propasitu pana la acelu gradu alu culturai si bunasterei spirituali si materiali, la care se urcara si aventara cele mai civilizate natiuni ale Europei occidentali prin incordari de numerose secle. Ei uita, cà sclavulu eliberandu-se iusioru trece la celu-alaltu estremu alu sierbitutei, la desfrenulu licentiei; uita, cà in catu poporulu rom. dupa sfermarea catusieloru iobagiei ici colo aieve ar' fi pe cale de a deveni sclavulu lenei, in ést'a se manifesta aceeași lege a extremeloru; se manifesta — inca pana la unu tempu, pana la deplin'a lui luminare prin scóla — consecentiele ignorantiei, funest'a neprecepere si deci calcarea in petióre a intereseloru sale proprie, cosecentie in conditiuni analoge mai totu acelesi la ori-care poporu; cà-di la germanii adi intru atat'a laudati de laboriosi, inca se facuse mai inainte in proverbiiu „der Bauer rührt den Fuss nur wenn er muss.“ Sentinti'a judecatoriloru din clas'a a dou'a, au procede din nescieti'a si neapretierea cuvenintiósa a giurstariloru, între cari s'au aflatu romanulu, au de-adreptulu din dusimania si rea vointia.

In adéveru abstragéndu dela pré firesculu lucru adevéritu prin esperientia, cà nimene in servitute fiendu nu'si esercita prea multu activitatea si nu'si incórda poterile, pentru cà altulu se'i traga fruptele osteneleloru; abstragéndu dela faptulu, cà fertilitatea mai mare ori mica a pamentului locuitu de cutare poporu stá de comune in proportiune drépta cu laboriositatea lui mai mica au mai mare; abstragéndu dela aceste, rogamu pe ori-care nepreocupatu, se ne spuna: „déca cineva lucra preste anu 120 si mai bine de dile in brésd'a boerésca séu domnésca; pre langa aceea mai sustiene una familia de regula, cà la romanii nostri, numeroasa; pre langa aceea mai sustiene si pre preotulu si cantorulu séu dascalulu propriu romanu; pre langa aceea mai contribue cu decimele si la sustie-

¹⁾ A. de Gerando, o. c. pg. 323, si altii.

nerea preotului ev. reformatu au luteranu; pre langa aceea mai supórta totu elu si éra elu si singuru numai elu cu sangele, cu contributiunea, cu braçiale si cu vitele sale inca si tóte sarcinile publice ale tiei; intrebamu, óre aceluia nu i facemu nedreptatea cea mai strigatória la ceriu, batjocurindu'lu pre deasupr'a inca si leniosu?! Amutiti dara, amutiti odata, limbe inreutatíte, si recunósceti, cá romanulu e celu pucinu asia de laboriosu, cá ori-care natiune conlocuítoría a patriei; recunósceti, cá in cátu laboriositatea lui vi se pare mai mica, ast'a e de a se scrie pre computulu eschiderei lui in trecutu dela scóle, industria, maiestria scl., cari in fine deschidendi-se si lui, forá sfiéla si temere pasiesce densu si va pasi pe aren'a emulatiunei cu ori si care poporu colouituriu!

Da, romanulu intru atatu e de laboriosu, catu si insasi labórea nu o numesce altu-cumu, decatu „lucru,” latinesce „lucrum“ = castigu, cá si candu ar vré se dica, precumu-cá a lucrá e castigu, si cá numai castigulu facutu prin labóre, truda si ostenéla e avere drépta si priintiósá. De aceea elu adóra precumu natur'a in frumsetiele ei, asia si lucrulu in natura, lucrulu campului in varii lui rami, augurandu'i succesu ferice in colend'a anuale „Plugusiorulu”), „si in serbatorile sale idilice, buna-óra „Opaieliele,” adeca Paliliele romaniloru vechi, si altele²⁾. Pamentulu i este „santu“ cá si vechiloru romani „Sancta Mater Terra“ séu „Gea“ séu „Ops;“ „cá-ci pamentulu e bunu,” dice romanulu, „elu te nutresce, ela te pórtá, elu te invecésco.“ Placerea lui e suprema, candu „aratrulu in campu, suffá cá si unu ventu, si brésd'a o intórce, graulu de milu cóce³⁾.“ Elu sosescé dela fapte de bravura, cá Gruia lui Novacu, „si si dá calulu pe doi boi, armele pe altii doi, cá acasa mai suntu doi, si ese la campu cu siese boi⁴⁾.“ Gruia eroulu isi vende armele pre boi si plugu — pe cine rogu-ve se nu'lu suprinda la andiulu ataroru asemenarea vietiei romane, cu viéti'a idilico-eroica a vechiloru romani ai republicei, la cari beliducii, buna-óra Cincinatu, veniá dela córnelé aratrului de apucá sabi'a intru apararea patriei, éra dupa mantairea ei se intorná de nou la aratru?! Cu adevératu déca legelatiunea din trecutu inimica romanului nici nu l'ar' fi restrinsu si condamnatu in modu draconicu la singure ocupatiunile agreste, la agricultura, cultur'a viteloru si pecuraritu: chiaru si in acelu casu, spre a se intari romanulu din ce in ce mai multu intru antipatiiele sale contra a ori-ce meseria si intreprindere industriale, ar' fi

postu mai cá de ajunsu singura ereditatea aplecariloru respective parintiesci, strabunesci; de-órece strabunii nostri, romanii antici, cumu se sci, asisidere numai doue ocupatiuni tienea demne de ómeni liberi: belulu si aratrulu, cele-alalte despretinindu-le, adeseori in asia mesura, catu, precumu ingeniosu oserba unu scriitoriu romanu¹⁾, Mercuriu érá la ei in aceeasi persóna dieulu comerciantiloru si alu talhariloru.

Nici nu mai lungimu si latimu vorba de pecuraritu séu ciobanitu; cá-ci óre si numele ce ni'lu dau strainii, fu dedusu dela acésta ocupatiune predicta a romanului²⁾? Da, romanulu asia de incantatu e de acésta ocupatiune a vietiei indicata prin insasi firea si clim'a patriei sale, catu ciobanulu din balada inca si la mórte'si doresce a fi ingropatu in strung'a de oi si la capu a i-se pune fluierasiulu de fagu, ce dice dóiosu, cu focu si cu dragu, pentru-cá „ventulu candu va bate, prin elu va resbate, si oile s'oru stringe, si pre elu l'oru plange, cu lacrimi de sange³⁾. Asia, cantulu si saltulu suntu cele doue petreckeri predilecte ale romanului, suntu aromele, cu cari elu ísi mai indulcesce amaritiunile vietiei: cantulu, care intru atata i-e sociu nedespartitu la ori-ce lucru cá si la repansu, in bucuria cá si in intristare, catu poporulu rom. un'a cu frate-seu italianu s'ar' poté nu forá cuventu numi popórule cantaretiu; catu in poesi'a nóstra poporale amoresii pe intrecute se provóca unulu pre altulu, „se si cante fie-care canteulu, cá-ci li-e dragu cá sufletulu⁴⁾,” catu unu Gruia, chiaru si candu dusimanii i pará tiepelé, „banta nepasare, par' cá ar fi la méssa mare⁵⁾,” éra saltulu, in generale atleticu saritoriu cá alu romaniloru antici (tripudiando⁶⁾), forá carele dupa imaginiatiunea romanului nici chiaru santii dein ceriu nu potu fi (Jóca S. Petru pe unu plaiu, chiaru in usi'a cea de raiu⁷⁾, in care emulédia Moldovanulu, Ardelénulu si Tieranulu, „facundu trei jocuri in trei locuri, cá si par'a cea de focuri“ si laudandu-si fiacare precelentiele provincié sale respective⁸⁾; si de carele atate soiuri (calusiarulu, chor'a, romanulu, ba-

¹⁾ Georgiu Baritiu in „Gazet'a Transilvaniei“ 1876 art. „Politic'a cea mai buna etc.“

²⁾ Dupa un'a observatiune a Anei Comnene despre romani βλαχοι se sci, de mai multi istorici din seclulu trecutu si curente, cá blachu slavonesce ar fi insemnandu pastoriu de vite, mai alesu de oi; dara insusi slav. Miklosich restorná acésta parere.

³⁾ V. Alesandri o. c., pg. 2. 308 in nota.

⁴⁾ Alesandri e. c. pg. 98. Marienescu Balade, pg. 12 s. a.

⁵⁾ Alesandri o. c., pg. 77.

⁶⁾ Kőváry László Erdélyország statistik., pg. 190. Márt. Opitz in „Zlatna“ sa dice:

„Wie dann ihr (der Walachen) Tanz bezeigt, In dem so wunderbar gebückt wird und geneigt, Gesprungen in die Höh auf Art der Capreolen... Bald wird ein Kreis gemacht, bald wiederum zertrannt, Bald geh'n die Menschen recht, bald auf der linken Hand.“

⁷⁾ Marienescu Colende, pg. 74.

⁸⁾ Acolosi pg. 116.

¹⁾ V. Alesandri poes. pop. a romaniloru, pg. 387.

²⁾ A se vedé manuscriptulu nostru „Mitologi'a dacoromana;“ G. Teodorescu, Credintiele, datinile si usantiiele romaniloru, Bucur. 1874; A. M. Marienescu in mai multe tractate relative.

³⁾ At. Marienescu Colende, pg. 149.

⁴⁾ Marienescu Balade, pg. 69.

tut'a, lugosian'a, hatiegan'a, ardelén'a, delungat'a, braulu, arcanulu scl.) abia de mai posiede vre-unu altu poporu, cate tóte chiaru si dupa marturirea strai- niloru, care de care mai frumosu si mai cu gustu esteticu.

Apoi déca barbatulu romanu sustiene in respec- tulu laboriositatiei comparatiunea cu ori-care altu colocuitoriu neromanu, care muiere de alta limba va poté sustiené asemenarea si macaru pre departe, cu laboriositatea României?! Cu femeile romane, de- spre cari unu căletoriu straiu marturisesce, că nu cunósce mai laboriöse si mai harnice pre lume¹⁾?! Cu névést'a rom., care tiene cas'a, cresce copilii, face de mancare barbatului si o duce la campu departe, grigiesce de gradina, vite, galitia, mulge vacile, stringe canep'a, o topesce. melitia, tórce, inca si mergundu la campu cu furc'a în brau, si tiese din ea cá si din lana pandia, ce o albesce, cumu si panur'a tre- buintiósa pentru imbracamintele familiei intregé, cóse elegantile camesie ale sale si ale barbatului, si pre langa tóte aceste ambla la sapa, la secere, la strinsu de fenu, scurtu (dóra afora de cósa) la tóte lucrurile campului, cari lucruri grele si acumulate, in regula i si vescediescu timpuriu gratiele sexului frumosu, din care se tragu si de care e soiulu Romaneloru²⁾! Care neromana de sub sóre póte emulá cu acést'a amirabile laboriositate a României?! Respunda-ne ad- versarii, de pótu. Respunda-ne, in care lume si tíera se uita barbati, cá barbati romani, chiaru si cu oca- siunea petítului, mai vertosu la acea, óre petít'a „de lucratu scire-ar lucrá³⁾“? In care lume si tíera bar- batii, intru apretuirea laborei, tienu atát'a la lucrulu, si inca la lucrulu elegante si pomposu alu femeiei, cá romanii, de pé acele si caletorindu in carútia le vedu, cá in colénd'a „cantulu dorului⁴⁾“, mereu „can- tandu doiosu, si lucrandu pré frumosu, totu cosendu si síruindu, la prapori imperatesci si vestmente bar- batesci?“ In care lume si tíera poporulu nu'si póte inchipuí nici chiaru ficele de imperatu, buna-nite cá Ilcnc'a⁵⁾, decatu ducundu-se cu olceorulu dupa apa si ocupate cu alte lucruri, trairu astu-feliu po- porulu respectivu cu imaginatiunea sa in acea etate de auru a omenimei, in carea diversele ranguri nu

¹⁾ V. Alesandri o. c., pg. 2. 308 in nota.

²⁾ Vedi mai susu Guil. Hoffmann Beschreib. der Erde, pg. 3074; Fényes si Köváry in statisticele lor; „Neue illustr. Zeitung“ 1876 Nr. 23: „Bei solch' einem Anblicke (der Romänen) fühlt man sich unwillkürlich wie vom Geiste des classischen Alterthums umweht. Über die regelmässig schönen Züge dieser Menschen is aber ein Ausdruck von weicher Melancholie gegossen, der sie noch um Vieles sympathischer macht und der ganzen Erscheinung des Romänen eine gewisse Würde und einen überaus edlen Ausdruck gibt. Das Auge trennt sich nur schwer von diesen, an eine längst ent- schwundene poetische Heldenzeit, mahnenden Gestalten.“

³⁻⁴⁾ Marienescu Balade, pg. 37. 44.

⁵⁾ At. M. Marienescu Balade, pg. 45.

se pusese inca in pusetura neamica unulu facia de celu-alaltu⁶⁾?

Amutiésca dara, pretendemu se amutiésca limbele viperine ale calomniei si mintiunei dinaintea adev- erului invederatu cá lumin'a sórelui!

IX. Vertutea romanului belica.

Aici, in conesiune cu viéti'a idilico-pastorale si agricultória a romaniloru, preste voia ne vine in minte eschiamatiunea poetului:

„Ah ce timpu atunci erá,
Candu Romanii cá pastori
Tíer'a loru o aperá
Cá si bravii luptatori⁷⁾!“
Unde este tempulu celu de barbatia,
Candu moriá romanulu pentru datoria⁸⁾?

Da, unde su acele tempuri ale eroismului, ma- ririi si gloriei nóstre nationali, candu romanulu in- aintea dusimanului nu'si „plecá capulu oá se nu'lu taie sabi'a⁹⁾“, nu se dá legatu inimicului, pentru cá lumea se scia, cá densulu „romanu fiendu, de pruncu micu pana la mórte a fostu voinicu¹⁰⁾“? Că di si man- dra mamuca sa, facundu copilu frumosu, ilu infasiá cu flori de munte, s'ajunga vitédiu de frunte⁶⁾“, si „leganandu'lu i descantase, se ajunga in lume unu erou, cumu n'a fostu, nici n'a mai fi⁷⁾.“

Unde-su tempurile, in cari grainulu romanu se dedá a vorbi pe totu flacaulu romanu cu superbulu epitetu „mei voinice! din cauza cá flacaii romani erá totu atati voinici, eroi in lupta, totu atati „puisiori vitedi de smei⁸⁾“, cari, cá nisce cavaleri din evulu mediu, pre langa alés'a animei mai avea si alta, totu asia de adorafa „mirésa, arm'a⁹⁾“, si de acea „nu-le pasá de dusimani ce venia, déca numai le erá pa- losiulu pe mésa si mandrutia amorósa¹⁰⁾“, caror'a braulu fetiorescu le incingea „midiuloecu cu armele¹¹⁾“, a caroru un'a din cele mai placute ocupatiuni erá „se vitediésca, cá numele se le créscá¹²⁾“, se le créscá glori'a, semenandu intru acést'a cu nobilea si cava- lerésc'a ambitiune a fratiloru francogali; pentru acea cu atari, „ce nu erá cá ei, ómeni de mandria, buni de vitedia¹³⁾“, nici stá de vorba pre campulu glo- riei, ci considerandu'i „tarmecati, de muieri legati, o palma le dá, drumulu le lasá¹⁴⁾“, cari in urma asia „scia arm'a se o chitéscá, in catu si rundunic'a in sboru se o lovésca¹⁵⁾“?

Unde-su tempurile, candu avea scientia si cu- noscientia toti vecinii despre „romansi, cá suntu

¹⁾ Talvj Versuch einer geschichtlicher Charakteristik der Volkslieder, Leipzig 1845, pg. 214.

²⁾ Cantecu in usu generale.

³⁾ Demet. Bolintineanu.

⁴⁾ Dicala romana de datu, cumu se pare, mai nou.

⁵⁾ At. M. Marienescu Balade, pg. 114.

⁶⁻⁷⁾ V. Alesandri o. c., pg. 313. 381 (cfr. Doine si lacrem. pg.).

⁸⁻¹⁵⁾ V. Alesandri poes. pop. a R. pg. 21. 113 (cfr. 257.) 157. 17. 67. 67. 65. 292.

pré buni calarasi, jocandu calii de minune, cumu nu s'a vediutu in lume¹⁾," „intoreundu'i cucurbeu, in chipulu lui Ddiu²⁾;" candu romanulu se tienea „frate bunu cu ori-ce calu vitédiu neunu³⁾;" candu feti-frumosii romani traiá in relatiune asia de intima cu calii loru de voinicia, catu acesti'a „plangea de nu'si vedea domnii, si déca feti-frumosii dicea cá moru, calii nu'i credea⁴⁾," „ci i intrebá, cumu se'i duca, cá ventulu ori cá gandulu?; candu iu poporulu nostru traiá convictiunea, ca „voinicelulu nearmatu, e cá sciuc'a pe uscatu, éra fora calu, e cá pescele pe malu si cá merulu langa drumu, n'are pace nici decumu, ci cati pe langa densulu trecu, cu totii 'lu sburatorescu⁵⁾," si pentru acea fetiorulu romanu chiaru si mergundu a peti, isi deschidea printre greutati cale „cu palosiulu ferecatu, cu busduganulu coltiatu, cu scutulu nevetematu si cu lancea 'si otravita, pre la verfu i ascutita⁶⁾," éra cu smeulu seu de calu, pana a ajunge la cas'a frumósei sale, „sariá trei parae alaturate si trei ziduri de cetate⁷⁾?"

Unde-su tempurile, candu eroii romani „pe dusimani din tíera alungá, alergandu pana'i ajungea⁸⁾," in catu „romanii avea din ei se totu omóra pana veniá santitu de sóre⁹⁾;" candu eroulu romanu inca si diacundu pe patulu doreriloru, cá Radulu baladei¹⁰⁾; „facea lumea se se téma;" candu fiulu Romei si in siopt'a naturei neanimate, in susurulu frundiiloru selbei n'audiá decatu provocare si imbarbare, de a'si scapá tíer'a de pagani, si elu se si prindea si jurá, cá va ucide „de totu cornulu taiatu dein padure unu dusimanu, de stejariu unu capitánu¹¹⁾?"

Unde'su acele tempuri de superba si insufletítoria memoria? Au apusu ele óre cu respectu la noi pentru totu-déun'a? Esté romanimea moderna asia de deteriorata si scapetata in punctulu vertutei belice, catu in vinele fiiloru ei se nu mai cura sangele, in pieptulu loru se nu mai bata anim'a eroica a mandriloru strabuni? Respundia strainii impartiali, intre altii unu Alesiu Fényes¹²⁾, Ladislau Kóváry¹³⁾, A. de Gerando¹⁴⁾, si insusi Iuliu-Cesarele secului nostru,

¹—² At. M. Marienescu, Colinde, pg. 105. 110.

³—⁵ V. Alesandri o. c. pg. 80. 113. 290.

⁶—⁷ At. A. Marienescu colenda, pg. 96. 113.

⁸—¹⁰ Marienescu Colende, pg. 66. Balade, pg. 135. 101.

¹¹⁾ Alesandri o. c., pg. 44.

¹²⁾ Fényes Elek, Magyarország statistikája, Pest, 1842, t. I. p. 77: „Az oláh igen jó szívű vendégszerető, szép természet észtehetséggel bíró; gyermekségétől fogva hideghez, meleghez, éhséghez hozzá szokván, emiatt igen használható katona, s mellett, személyes bátorsága szinte nagy, ha olyanoktól vezéreltetik, kikhez bizodalma van.“ Asia-dara numai dati oficiri de romanu romanului, cumu dorere, nu i se prea dau, pentru cá elu se escele si pre campulu de onóre.

¹³⁾ Kóváry László, Erdély ország statistikája, Kolozsvár 1847, t. I. pg. 189.

¹⁴⁾ A. de Gerando o. c., t. I. pg. 334: Le Valaque, une fois enrolé, sert en bon soldat; s'il n'a pas la furie, l'elan Hongrois, il a plus que lui l'opiniâtreté de la résistance. „Dà pe morțe," „donne jusque a la mort," est un proverbe

Napoleone celu mare¹⁾. Ateste acestia, precumu si atestara, ca osténulu romanu si adi, unde'lu chiama datorinti'a sa cetatienésca militaria catra tronu, patria si natiune, infrunta fora siovaire ori ce periclu si da pieptu cu elu; si astadi pre campulu luptei é dedatu a merge totu in frunte; si astadi odata turburatu in coler'a sa leina „da pe mórte," cum suna dical'a lui; si astadi in plói'a glóntieloru omoritórie sta fora pasare de mórte, sta neclatitu cá stanc'a Carpatiloru patriei sale, intre cari se nascù si crescù romanu, romanu verde cá stejariulu si cá piulu muntiloru.

Din parte-ne ne multiamimu a fi aretatu, de si insine simtimu mai bine decatu ori-care altulu, in contura fórte palida si debile, trasaturile fundamentali ale caracterului romanescu, dupa cumu elu ni se infaciosiédia in poesi'a romana poporale. Mandru si raru cacacteru de unu poporu intregu, potemu dice in anim'a nóstra fora magulire necumpetata; copia mai in tóte identica cu admiratulu prototipu anticu romanu! Si déca impregiurarile tempuráli si locali in decursu de doue mii de ani nu potura se nu alteredie incatu-va nisce accidentie in acele trasature caracteristice, precumu in unele escrencientie stricatióse ale religiositatei si frugalitatei, acésta e si lucru usioru si datorintia, cá cultur'a propinata la altariulu dieitatei si in palestr'a museloru se le inderepte si incetu pe incetu se le estermine de totu.

Nu desperareti dara de unu poporu cu atari calitati eminenti spirituali si ale animei!“ ne striga unu strainu nepartiale. Éra noi mai adaugemu: dadaciti cu totii, oh inteligenti romani, din tóte poturile si respoterile vóstre frumósele si demnele de invidiatu vertuti ale poporului romanu, religiositatea si moralitatea lui, fora de a sterpi cu mana sacrilega datinile lui nestricatióse, apucate din mosi-stramosi, cá-ci unu poporu, dupa limb'a, ba in careva respectu chiaru si inainte de limb'a sa, in aceste datine traiesce cá atare); dadaciti si nutriti in elu vertutea benefacerei, ospitalitatei, recunoscintiei; inflacarati iubirea lui catra parenti, benefacatori, natiune si patria; supraveghiati pudecétia si castele lui moraluri; impintenati frugalitatea, laboriositatea si vertutea-i belica: atunci cu fruntea serina, cu anim'a calma potemu privi in venitoriulu natiunei romane, in venitoriulu ei de auru, ce'lu prevede poetulu profetu²⁾; atunci se va implini, va trebui se se implinésca profeti'a fabulistului, cá mai mandra si mai alésá natiune pre pamentu nu va fi inaintea romanului; atunci

usité parmi les Valaques. Quelque chose de la valeur romaine est resté en eux etc. Cfr. „Albina“ 1876 Nr. 66. „Cumu se pórtá romanii in lupta?“ „Osten“ dein Vien'a 1870 Nrii din Augustu.

¹⁾ Vedi Georgiu Baritiu: Istóri'a regimentului II. romanu confiniariu, Brasiovu 1875; si Poemation de II. legione Valachica.

²⁾ Dem. Bolintineanu.

romanulu si in venitoriulu celu mai departatu, cá in trecutu va eschiamá in totu respectulu si in totu sensulu cu poetulu:

Astu-feliu e romanulu, si romanu sum eu,
Si sub jugulu barbaru nu'ni plecu capulu meu¹⁾!
Clusiu, in Augustu 1876.

Dr. Gregorin Silasi.

Disertatiune despre stricatiunea vinarsului,

tienuta in 25. Maiu (6. Iuniu) 1876 in adunarea gener. a despartimentului alu IV-lea alu asoc. trans. la Vinerea, de Zevedeiu Muresianu, dir. prov. in Sabesiu.

Prea stimatiloru domni si frati!

Voindu eu a ve vorbi cevasi despre celu mai mare inamicu alu poporului romanu, despre acelu inamicu, care domnesce preste poporu la intunerecu, care-i opresce cultur'a, lumin'a si desvoltarea lui, ve rogu pentru pucine momente de atentiune.

Acestu inamicu este vinarsulu (rachiulu).

Cine 'si aru fi adusu aminte inainte de asta cu vreo trei sute de ani, ca va veni unu tempu, candu inamiculu celu mai mare alu romanului va fi vinarsulu, ce atunci s'au inceputu a se intrebuintia de unii! Au, nu avuse bietalu romanu destui inimici si fara de acesta, adeca fara de vinarsu? Au nu are elu inca si acuma? Avutamu inimici carii ne diceau: „Inceputulu ce ai. iti este necunosnutu, numele ce porti nu este alu teu, nici pamentulu, pre care locuesci; sórtea tá a fostu asia cá se fi totu cumu esti. Lapada-te de inceputulu teu, schimba'ti numele séu primesce pre acesta ce ti lu dau eu, radica-te si te da din pamentulu, pre care locuesci, cá-ci nu este alu teu si nu te mai munci in desiertu, cá-ci tu nu poti fi mai bunu decumu esti.“ etc.

Acestia ne era si ne suntu inca inimici, dara de acestia nu s'a temutu si nu se teme romanulu. Sor-tea poporului pâna la anulu 1848 era din cele mai triste, din cele mai deplorabili, elu in maioritaea sa se aflá impilatu de iobagia, intocma, cá si vitele de jugu, parintii nostri dependea dela voi'a domniloru loru. Nemesii erau indreptatiti prin legi a tiraní pre poporu dupa placu; ei avea dreptulu si de a asupri si de a judeca, pre cei ce portau jugulu si lantiurile loru. Pentru parentii nostri nu potea fi vorba de nici una libertate; ei nu se bucurau decâtu numai de dreptulu de a nu avé nici unu dreptu, si apoi de a avé tóte datorintiele posibile. La acésta sorte 'lu adusera inimicii lui, dara de acésta s'a usiuratu si a remasu totu romanu curatu, cá prin minune, cá-ci ori-care altu poporu de pre faci'a pamentului se fia fostu in sortea romanului, in curundu se stergea din sirulu popóreloru vii.

Dara acesti inimici nu au potutu si in veci nu voru potea cá se nimicésca pe poporulu romanu.

Vine inse inamiculu celu mai mare, vinarsulu, de care déca nu se va lasa cá se nu-lu mai bea, apoi acesta in adeveru i va aduce perire!

Vinarsulu, carele se prepara astadi din feliurite materii si produse spirituóse, cari cuprindu, in urm'a destilatiunei de substantie putrede ce trecu prin machine, asia numitulu alcoholu (veninu), a inceputu a se intrebuintia la noi pre la anulu 1600 d. Chr., pre candu in alte tieri se nevoiau din tóte poterile se lu sterpésca. Elu este acuma pretiuitu si imbratiosiatu de ómeni, si credu cá se voru ajuta folosinduse de elu la nutrementu, la petreceri si la purtarea sarcineloru; pre candu elu este inamiculu celu mai mare alu ómeiloru si mai virtosu alu romaniloru. Elu se pretiuesce fara de a avé vreunu pretiu. Este unu ce, carele pre omulu celu mai modestu 'lu farmeca, si-lu face se produca scene scandalóse; este unu puiu diavolescu, carele a luatu sub sclavia si tortura nu numai pre beutoriulu singuraticu, ci si pre fi si cu unu cuventu intrég'a lui familia.

Poporulu romanu 'lu tiene cá midiulocu de nutrementu si chiaru de intarire, si manecandu din acésta parere ratacita, pretiuesce si folosescé vinarsulu. Este cunoscutu, cá vinarsulu e intrebuintiatu mai de tóte familiiele romane. Ele 'lu pretiuescu cá o substantia, cá o beutura atátu de necesaria, in câtu ei credu, nefericitii, cá nici nu aru mai poté fi fara elu.

Este mai departe cunoscutu, cá cei mai mari nepretini ai romaniloru suntu speculantii acestui veninu, cari speculandu cu elu, aducu, au adusu si pâna acuma mii de familii la sapa de lemn.

Vinarsulu, candu este mai curatu, are o amestecatura de 30—40% apa, éra 40—50% alcoholu séu veninu; adeca déca nu mai multu, celu pucinu diumetate e veninu.

Cei mai multi medici dicu, cá vinarsulu e veninu, care omóra pre celu care 'lu bea; numai câtu omóra incetu, si produce o multime de feliurite bóle.

Poporale cele culte aflandu, cá vinarsulu contiene veninu, indata au facutu societati cu scopu de a sterpi vinarsulu. Membrii acestoru societati se obliga intre sine, ca séu se nu bea de locu ori-ce beutura afara de apa, séu se bea numai beuturi fermentate, precumu e vinulu si berea. Cea dintaiu societate s'a infintiatu la an. 1826 si in tempu de 8 ani au fostu 8000 de societati cu 1,500,000 membrii, din care cauza preste 10,000 de crisme s'au inchisu de buna voia.

Acésta au facutu-o poporale culte pentru aceea, cá vinarsulu inainte de acesta cu vreo 400 de ani se intrebuintiá numai la parfumuri si la vapsele, éra nu precumu se intrebuintiadia acumu. Camu cu 400 ani inainte de acesta a inceputu vinarsulu a se intrebuintiá cá medicina, si a se lua pentru tari'a lui pre bucatiele de zacharu. Mai tardiu a inceputu a se preparara vinarsulu din cereale, precumu din se-cara, cucurudiu, picioici séu cartofi, din morcovi,

¹⁾ Dem. Bolinteanu.

trestia, pómoe stricate, si din alte multe iertate, ba chiaru si ne iertate. Pentru cá se ésa spirtulu mai tare si se tiená grade mai multe, astadi jidanii punu in elu prafu de pusca, pétra veneta, cenusia si câte alte materii gretióse; si cu tóte acestea romanulu bea vinarsulu cá din obicei.

Romanulu bea vinarsulu crediendu, cá 'i aduce folosu, dara óre aduce-i? Nici decátu, nici unu folosu, fara numai pagube; cá-ci fiendu elu o beutura veninósa otravitiósa, aduce cele mai relé urmari.

Vinarsulu arde in laintru pre cei ce 'lu ben de le esu semne rosii la ochi si la nasu, si le causédia o multime de bóle, atátu loru càtu si descendenti-loru, cá-ci este constatatu, cá copii betiviloru suntu mai predispusi decátu ceilalti la bóle nervóse; sinuciderea, care inca e una din plagele omenimei, se atribue in multe casuri alcoholului.

Cei mai multi medici ne asigura, cá déca in unele locuri intimpinamu atáti ómeni orbi, ologi, schiloditi, éra altii, hebeuci, smintiti, suferitori de nevoia cea rea, aceste defecte provinu dela mancarile cele rele, mucedu, imputite si mai cu deosebire din betia.

S'a experimentatu in unele locuri, cá déca a fostu anulu manosu, de au avutu ómenii bucate si altele in abundantia, din carii vendiendu au avutu bani, cá se póta bea destulu vinarsu, atunci fórté multi prunci nascuti in anulu urmatoriu, au remasu nauci, hebeuci, batuti la capu. Acestu lucru se explica de acolo, ca parentii loru in celalaltu anu au avutu vinarsu càtu le-au luatu pelea, si conceperea aceluor fiintis nefericite se intemplá in starea de betia a parentiloru. Vinarsulu, causédia celui ce-lu bea duréri de capu, ametieli si slabitiuni, in càtu nu-lu mai tienu pitiórele, i vijeie urechile, nu mai aude bine, organele digestive slabescu, stomachulu nu mai mistuesce, si ajunge une ori de vérsa maucarea intréga.

Beutura'a este un'a din cauzele cele mai puternice ale nebuniei. Fia care a potutu observa, ca unu omu care va fi abusatu de beutura, ajunge la o stare de esaltatiune, in unele impregiurari, care este nebuni'a la inceputulu ei.

Vinarsulu produce traiulu reu intre tata si fiu, intre frate si frate, intre barbatu si muiere. Faptele criminali, tóte din vinarsu urmédia. Lucrulu este simplu de intielesu: unu omu, care si-a perdutu simtirile, póte fórté lesne se comita fapte criminali. Beti'a iusasi, ea inca e o bóla fórté latita la poporu si fórté rea. Poporulu dice despre celu beatu: „cá omulu beatu e cane turbatu,” adeca elu pune ból'a betiei in cumpena cu turbarea.

Ti se imple sufletulu de intristare, candu vedi pre omulu celu facutu dupa tipulu si asemenarea lui Ddieu, cá elu in locu de a se perfectiuna, dotatu fiindu cu inteligintia, se degrada, se tempesce, se pune mai diosu decátu bestiele!

Vinarsulu degrada rass'a, generatiunile, opresce

progresulu, stirpesce spiritulu de familia, scurtédia viéti'a si omóra inteligintii'a. Latirea vinarsului si la pruncii cei mici, la ómenii cei tineri, prevestesce o nimicire totale a spiritului ageru, pre carele 'lu are romanulu, si inca si mic'a sa mosiora se 'i mai remase.

Sum'a baniloru aruncati de poporulu romanu pre vinarsu e considerabila. Se punemu cá bea o familia una cu alta numai 6 cruceri pe di, aceea va bea pe anu de 22 fl. v. a. Déca vomu socoti noi, câte familii romane suntu si vomu vedea càti bani se arunca numai intru unu anu cá in focu, ne va veni unu lucru cá de spáima. Se dicemu cá suntu 2 mil. familii romane. Acestea voru bea — punendu 6 cr. v. a. de familia — 44 mil. fl., — de si acésta e suma considerabile, totusi nu acésta este daun'a cea mai mare ce o aduce poporulu romanu vinarsulu. Déca romanulu nu aru mai folosi vinarsulu, atunci aru fi si cu bani, aru scapa si de urmarile cele stricatióse ce le aduce elu; cari suntu cu multu mai mari decátu pretiulu lui, adeca bólele ce le nasce vinarsulu, precumu bóle de peptu, de apa, de ínflamatiuni, de alienatiuni séu nebunia si altele. — Pagubele si ruinele dupa viéti'a si tractarea celorlora patimasi in betia. dilele loru perdute 10—15 pe o luna. Prostiile, furturile etc.

Cine se mai socotésca si pagub'a cea mai mare ce o aduce vinarsulu poporulu romanu care este, cá vinarsulu schimba viéti'a si caracterulu celu tare alu romanului, Acésta este daun'a cea mai mare ce o aduce vinarsulu poporulu nostru, acésta i va aduce perire poporulu romanu, déca nu se va lasa de vinarsu, Acésta e de care trebuie se ne dóra ánim'a pre fia-care fiu alu natiunei nóstre.

De si progresulu vinarsului se pare a inaintá cu pasi repedi, — cá-ci se ne spuna numai betranii cei dela 60 ani in susu, cumu se bea vinarsulu in juni'a loru . . . ne vomu uimí! — totusi nu trebuie se desperamu, cá nu se va intórce romanulu dela intrebuintiarea lui; cá-ci déca se va intrebuintiá inca 280 ani, atunci nu sciu càti daco-romani voru mai fi pre fati'a pamentului.

Domniloru si fratiloru! Ve -amu aratatu pre scurtu daunele si stricatiunile, ce le aduce vinarsulu, si din tóte acestea ve ati potutu convinge cu totii, càtu suntu ele de mari, si cá vinarsulu nu ne aduce folosu nici càtu e negru sub unghia.

Deci dara domniloru si fratiloru! déca suntemu cu totii convinsi, celu pucinu eu asia credu, cá vinarsulu nici unu folosu nu ne aduce, ci numai pagube de speriatu, atunci ve intrebu, óre se mai bemu noi vinarsu? Óre nu potemu noi se ne tienemu banii in pung'a nóstra si se nu i damu unuia si altuia din jidani? Óre nu potemu se fimu fora bólele cele multe ce le aduce vinarsulu, bendulu? Óre nu voimu noi cá copii, urmatorii nostri se fia ómeni intregi, sanetosi si cu minte, éra nu slabi, neputintiosi si hebeuci?

Óre nu voimú noi cá romanulu se ajunga, cá se se póta fali cu numele strabuniloru sei, éra nu se péra, se se estermine de pre faci'a pamentului?

Mi-veti respunde cu totii, cá da, tóte acestea le voiti!

Déca le voiti, atunci acestea nu se potú ajunge pre alta cale, decâtú numai déca ne vomú lasa de vinarsu.

Veniti dara se ne obligamú cá nu numai noi cesti de facia nu vomú mai bea vinarsulu, dara vomú si lucrá toti din tóte poterile, cá acésta otrava se o lase poporulu romanu acelor'a ce o prepara, si in modulu acesta ne vomú scapá si de lipitorile de jidovi, ce incuibandu-se in satu in curéndu intregu satulu i e datoriu.

Eu unulu me obligu, si credu cá multi si din cei de facia.

Ama disu.

Cátra istoricii si cátra toti barbatii de sciintia, membrii ai asociatiunei transilvane romane.

In fine pe temeiulu nóvelóru decisiuni luate si in anulu acesta de cátra adunarea nóstra generale, este mare probabilitate, cá sectiunile nóstre scientifice inca se vorú infintia. Intr'aceea spre a se ajunge scopulu acesta, se cerú diverse mesuri preparative, conferentie, còrespondentie, acqúisitiuni de barbati cu vocatiune data loru dela Geniulu natiunei, bibliotece si determinarea catu mai precisa a scopului fiacarei sectiuni. Eu din parte'mi suntu convinsu, cá in dilele acestea, ori catu aru fi ele de turburóse, múlti barbati romani se ocupa seriosu cu maretulu planu de care ne este vorb'a, si cá resultatulu meditatiuniloru fia-carnia dintre noi va fi una conferentia literaria preveduta si de cátra adunare. Necesitatea unei conferentii este invederata chiaru si din caus'a cercetarei proiectului de regulamentu, destinatu pentru sectiunile dorite de natiune.

Pana la acea conferentia, eu imi iau voia a reflecta pe istoricii si pe toti barbatii nostrii de sciintia la una impregiurare de suprema inportantia, cu care speru cá se va ocupa respectiv'a, sectiune indata la inceputulu activitatei sale.

Dupace repausatulu professoru Roesler turburase pe unu timpu opiniunea istoriografiloru si chiaru a unoru barbati de statu cu scrierile sale tendentióse*), societatea academica romana dela Bucuresci in locu de a recomanda cuiva cá se se demita immediatu in diatribe cu acelu professoru, publicá unu premiu (astadi de 3 mii franci = 1200 fl. in bani sunatori) pentru una dissertatiune:

„Istori'a petrecerei Romaniloru in Daci'a lui Traianu, dela Aurelianu pana la anulu 1300.“

Atunci dn. Alés. Odobescu veni in ajutoriulu istoriografiloru nostri cu tiparirea unui cathologu amplu si fórté interessante de carti si alte documente necesarie la deslegarea marei cestiuni ce ne stá de inainte si care, se recunóscemu acésta — ori-cátu ne-amú feri de ea, influentiédia chiaru positinnea nóstra nationale si politica din antic'a Dacia si din Panoni'a pana in diu'a de astadi.

Trecura ani la midiulocu si inca nimeni nu a concursu la susu atinsulu premiu. Noi nu ne miramú de acésta, cá-ci problem'a nici-decumú nu este usóra; pentru romani inse ea ajunse a fi nu numai cestiune de interesu, ci si de onóre nationale. Pana in momentele de facia giuru impregiuru de noi se mai pune temeiu greu pe drepturi istorice asia, in catu curge, potemu dice. lupta secularia intre popórale germane, slave, magiare pentru drepturile istorice; si nu poti dice, cá numai nisce literati pe catu de pedanti pre atatu de intoleranti aru cutriera bibliotheci si archive cu scopulu pronuntiatu de a revindica pentru natiunea loru drepturi istorice, adesea numai imagnate, dara mai audi si pe barbatii de statu provocandu-se neincetatu la de acelea, éra dia contra, dreptulu ratiunei, dreptulu naturei si civilizatiunea moderna facia cu dreptulu istoricu suntu tractate cá in bataia de joçu. Ei cadu in cele mai absurde inconsecentie, si totusi se catiara de dreptulu istoricu cá de singur'a loru anghira, ei isi creadia regi si episcopi in partibus, ii punu se jure cá nu vorú pausa pana nu vorú subjuga de nou tierile, preste care vorú fi trecutu vreodata caji barbariloru protoparenti, éra prin acésta actitudine a loru arunca sementia la belluri nationali din cele mai crunte si mai inversiunate.

De nu aru mai fi alte cause grave, acésta singura atinsa aici este prea de ajunsu, cá se îndemue pe istoricii nostrii a lucra cu poteri incordate la cu legerea de documente si compunerea istoriei critice a natiunei si patriei nóstre, éra pe noi toti la lectur'a si studiulu ei in tóte periódele sale, in cate se desparte ea dela descalecare incóce.

Strainii nu néga fapt'a complinita a colonisarei prin Traianu, ei inse disputa ferbinte originea nationale a colonistiloru; altii éra si sustienú cu taria, cá colonistii sub Aurelianu s'au stramutatu de aici; in fine a trei'a scóla, care ne vede aici, se inpedeca de noi la totu pasulu, aude limb'a nóstra, contempla datinele si costumele nóstre, invétia pe adeptii sei, cá daco-romanii s'au intorsu de preste Istru in Daci'a intre sec. 12 et 13, adusi de magiari in stare de sclavi, si se afla destui ómeni, carii credu si acésta absurditate malitiósa cu mare placere.

Spre a fimpedi cestiunea pe terenulu istoricu, nu ne suntu de ajunsu numai scriitorii consultati si citati de betranii nostrii, ci se cere cá se mai cautamú si altii, precumu si cá se luamú in ajutoriu dein miile de inscriptiuni antice latine si in parte grecesci descoperite pe monumente de pétra, brondiu

*) Robert Roesler. Románische Studien Leipzig 1871.

able cerate si pe numi (monete), dein care adesea se reversa lumina admirabile preste intunecimea seculiloru. Cu acestea voimu se dicemu, că asociatiunea noastră inca are se ingrijésca pe venitoriu de inavutirea bibliothecei sale in partea istorica, de colectiune numismatica, de adunarea si studierea inscriptiuniloru, de misiuni pe la bibliotece, musee, archive.

Dupa noi, Sibiulu ar fi unulu din locurile cele mai acomodate in Transilvani'a pentru studiulu istoriei. In respectulu acesta in favórea Sibiului militédia mai multe argumente, pe care ar fi prea lungu a le numera la loculu acesta; acei istorici inse, carii sunt totu-odata ómeni practici, precumu trebue se fia unu bunu istoricu, le cunoscú de ajunsu. Dein asemeni ratiuni rogamu pe tóti barbati nostri de scientia, cá se binevoiesca a conlucra la inmultirea fontaneloru istorice ale asociatiunei noastre in sensulu susu aratatu. Bibliotheca si colectiuni istorice costa sume mari de bani, capitaluri intregi, pe care cine din noi le-ar potea versa fóra a'si periclita chiaru subsistenti'a de tóte dilele? Cá de esemplu vomu cita numai unele carti, fórté necessarie pentru bibliothec'a noastră, dara se cerce ori-ce particulariu, care nu dispune de venituri considerabili, a si-le castiga deintru-odata.

De antiquis-Marmoribus. Blasii Carophilii opusculum. Cui accedunt dissertationes IV. Numini majestatique Theresiae reginae Hungariae et Bohemiae dicatum. Traiecti ad Rhenum 1743. 4° pag. 123, afara de disertatiuni.

Joannis Seivert Civ. Trans. Inscriptiones Monumentorum romanorum in Dacia mediteranea. Viennae 1773, 4° pag. 191. Are 291 inscriptiuni ordinate si 8 in appendice.

Die Alterthümer Daciens in dem heutigen Siebenbürgen. Aus den Zeiten, als dieses schöne Land die Römer regierten. (Sub umbra alarum.) Auf Befehl und Kosten Ihrer Majestät der Kaiserin. Wien, gedruckt bei Johann Thomas Edler v. Trattnern, kaiserl. kön. Hofbuchdruckern und Buchhändlern. 1775, 4° mare, pag. 148

Zwölf römische Militair-Diplome. Beschrieben von Joseph Arneht, Ritter etc. des kais. k. Münz- und Antikenkabinets etc. Auf Stein gezeichnet von Albert Camesina. Wien 1843. Gross-Octav, pag. 76.

Ueber die römischen Militairstationen im Ufer Noricum zwischen Lauriacum und Vindobona, nebst einer Untersuchung über die Lage der Norischen Stadt PAVIANA, von Professor J. Aschbach, wirklichem Mitgliede der Akademie der Wissenschaften. Wien 1860. 8° mare, pag. 32.

Die römischen Inschriften in Dacien. Gesammelt und bearbeitet von Mich. J. Ackner etc. und Fried. Müller etc. Herausgegeben mit Unterstützung der kaiserl. Akademie der Wissenschaften in Wien. Wien 1865. 8°, pag. 247.

Annali dell' Instituto de Correspon-

denza archeologica. Volume quadrag. Roma. Tipografia tiberina, 1868. Partea' I. Inscriptions inédites de Valachie et de Bulgarie (Provinces de Dacie, de Mésie et de Scythie.)

Acta Musei nationalis hungarici. Monuments epigraphiques du Musée national hongrois dessinés et expliqués par Ernest Desjardins, publiés par ordre de M. le Ministre des cultes et de l'instruction publique roy: de Hongrie, et par les soins de Dom. Floris Romer. Budapest 1873. Foliantu, pag. 140 de textu si pag. 55 de ilustratiuni séu desemnuri.

Corpus inscriptionum latinarum consilio et auctoritate Academiae literarum regiae borussicae editum.

Inscriptiones Asiae provinciarum Europae graecarum Illyrici latinae. Consilio et auctoritate Academiae literarum regiae borussicae. Edidit Theodorus Mommsen. Pars prior Inscriptiones Aegypti et Asiae, Inscriptiones Provinciarum Europae Graecarum Inscriptionum Illyrici partes I—V comprehendens. Berolini apud Georgium Reimerum 1873.

Pars posterior Inscriptionum Illyrici partes VI—VII. Res gestas divi Augusti. Edictum Diocletiani de pretiis Rerum. Privilegia militum veteranorumque instrumenta dacica comprehendens.

Epigraphische Nachlese zum Corpus inscriptionum latinarum, Volumen III aus Dacien und Moesien. Von Otto Hirschfeld. Wien 1874.

Despre Paulu Vasvári, unulu din insurgenti.

Domnule Redactore! In Nr. 18 din 1876 alu Transilvaniei pag. 214 intre cei proscrisi de principelu Windischgrätz este trecutú si Vasvári cu urmatóriele cuvante: „Paulu Vasvári nascutu in Kecske-mét, de ani 28.“ La acestu locu am a face in interesulu adeverulei istoricu urmatóri'a rectificare.

Paulu Vasvári inainte de 1848 a portatu nume de Fejér Pál. Elu nu a fostu magiaru, ci fiu alu unui preotu rutenu din comitatulu Satmaru, in distantia circa de trei mii metri dela Nyirbátor. Acelu teneru in a. 1848 nu potea fi mai mare cá de 22—23 de ani. Eu m'am cunoscutu cu elu fórté de aprópe in Careiulu-mare (Nagykároly), cá-ci am frecventatu scólele deodata, elu inse cu unu anu mai diosu. Am fostu cu alti studenti si la cas'a parintiloru lui.

Intre anii 1847—8 isi luà numele de Vasváry, precumu facu toti ambitiosii, carii voiescu a seduce opiniunea publica in respectulu originei loru. In 1848 l'am vedutu mai de multe ori, pre candu se apucase de organizarea unei cete séu legiuni sub nume de Rákoczycsapat; pe atunci inse din caus'a nesuferitei arrogantie de care era dominatu, nu vorbiam cu elu de locu.

Remanu etc. Tasnadu, 26 Sept. 1876.

Georgie Filepp mp.

Societatea academica romana.

PUBLICATIUNE.

de concursurile propuse conformu decisiunilor luate in sesiunile din anii 1875 si 1876.

I. Premie privitoare la philologia si literatura.

A. PREMIU ZAPPA.

(pentru traduceri de auctori clasici, eleni si latini).

Conformu decisiunii luate in sesiunea anului 1876, se publica concursu pentru cea mai buna traductiune din:

- a) Titus Livius, liber XXI., cap. 1, pana la 23 inclusivu.
- b) Plutarchus. Vita Sullae. Cap. XV. pana la XXII,

cu conditiunile urmatoarie:

1. Traductiunea va fi intr'o limba romanésca, catu se pôte de curata si de elegante, cautandu a se reproduce in traducere calitatile auctoriului tradusu.

Traductorii suntu datori a dá note critice asupr'a diferitelor lectiuni ale locurilor obscure din textu, cumu si note explicative asupr'a terminilor tehnici si numelor proprii cari vinu in textulu auctoriului.

2. Manuscriptele venite mai tardiu de 15 Augustu 1877, nu se voru luá in consideratiune.

3. Manuscriptele voru fi scrise catu se pôte de corectu si legibile, inse nu de man'a traductoriului, ci de alt'a straina, bine cusute intr'unu fasciculu si paginate. In fruntea manuscrisului se va scrie o devisa in ori-ce limba si totu cu mana straina. Pre langa manuscriptu se va alaturá si o scrisóre inchisa cu sigilu fora initialele auctoriului, adresata presiedintelui societatei academice si portandu in afara devisa manuscriptului scrisa totu cu mana straina, éra in intru numele autorului.

4. Manuscripte se voru censurá si judecá de sectiunea filologica, care va propune societatei, in siedinti'a plenaria, adoptarea aceluia dintre operate care va meritá premiulu destinatu pentru aceste lucrari.

5. Manuscriptele nepremiate se voru pastrá in arhivele societatei, pâna ce se voru reclamá de auctorii lor, ale caror nume remanu necunoscute, fiindu-câ plicurile ce le voru cuprinde nu se voru deschide.

6. Premiulu pentru cea mai buna traducere de 20 pagine va fi de lei noui 120.

7. Celu ce va ohtienea premiulu cá celu mai escelente traductoriu alu celor 20 de pagine de cari e vorb'a in articuli precedenti, va fi insarcinatu de societate a face traductiunea auctoriului intregu cu premiulu ficsatu de lei noui 120, pentru fia-care 20 pagine.

Traductoriulu astu-feliu insarcinatu de societate va fi datoriu a urmá lucrarea cu aceeași diligenti'a, esactitate, elegantia si puritate de limba, cu care a facutu si prob'a premiata.

Elu va fi datoriu a dá pre fia-care anu câte 200 pagine de traducere dein editiunea luata de norma.

9. Traductiunea se va essamina de sectiunea filologica a societatei, si aflandu-se conforma conditiunilor de mai susu, se va da la tipariu, ero traductoriului se va respunde remuneratiunea cuvenita.

La casu inse candu traductiunea n'aru corespunde conditiunilor stabilite, ea se va tramite auctoriului cu observatiunile facute de sectiunea filologica si invitatiune de a o amenda.

10. Candu traductoriulu, d'in ori ce cauza, n'aru mai continua lucrarea, atunci se va publica dein nou concursu de proba in conditiunile de mai susu.

11. Auctoriulu classicu care trece peste 500 pagine se va imparti intre mai multi concurrenti ce vor escele la concursu.

12. Typarirea auctoriului tradusu se va face de societate in 1000 esemplarie, formatu in octavu ordinariu, cu litere garmond si pre charteia alba curata, dupo unu modellu alesu de societate.

Formatulu adoptatu, literele si chartei'a aprobate voru servi pentru toti auctorii tradusi si tipariti cu spesele societatei.

Pretiuulu unui esemplariu scosu la vendiare se va defige in raportu cu spesele facute cu traducerea si tiparirea lui, asiá co dein vendiarea primei editiuni se esa si se se incasodie cu procentele lor totu banii versati cu acesta editiune.

13. Traductorii operelor premiate de societate sunt liberi a scote ua a dou'a editiune dein traductiunea facutu de densii, inse numai dupo trecerea antáiei editiuni facute de societate, ei remanu proprietari pre traductiunile lor.

14. Candu societatea va afla de cuvintia a face o noua traductiune dein unu auctoriu dejá tradusu si publicatu cu spesele ei, ea va fi libera a procede la acésta, fora ca antáiulu traductoriu se aiba dreptulu de a se opune.

B. PREMIU NASTURELU

(din seri'a A. pentru subiecte puse la concursu d) referente la limbistica si istori'a filologica séu literaria a limbei romane).

Conformu decisiunii luate in sesiunea anului 1876, se publica concursu asupra thesei urmatoarie:

„Stidiu asupra producerilor literarie in limb'a romana din epoc'a lui Mateiu Basarabu (1633—1654), in care se voru avea in vedere atatu documentele ofeiali si particulari redactate in limb'a romana in acea epoca, catu si carti traduse si tiparite romanese pe atunci, precumu si ori ce elemente literarie relative la misicarea culturai romane in acelu periodu, se va studiá cu o speciale atentiune viéti'a si activitatea literaria a eruditului mare Logofetu alu tieiei din acelu timp, Udriste (Orestu séu Uriilu) Nasturelu din Heresci, cumnatu alu lui Mateiu Voda si strabunu alu fericitului nostru donatoriu.“

1. Marimea lucrarii va fi de 10 - 15 cole de tipariu, formatu 8 ordinariu, litere garmond.

2. Terminulu presentarii manuscriptelor la concursu va fi 14 Augustu 1879.

3. Manuscriptele se voru presenta anonime, portandu o devisa care va fi reprodusa pe unu plicu sigilat cu contineudu numele concurentelui.

4. Premiulu ce se va acordá opului celui mai bunu va fi de lei 5000, fora a poté fi impartitu.

C. PREMIU ZAPPA

(pentru lucrari philologice).

Conformu decisiunii luate in sesiunea anului 1875 se publica concursu pentru cea mai buna lucrare asupra: Formatiunii cuvintelor in limb'a romana prin derivatiune si compositiune.

Tractatul va cuprinde:

a) O parte generale, in care prin exemple luate si din alte limbe in legatura de cumnatie cu a noastra, si mai alesu din limbele clasice, se voru defini si explica principiile formatiunii cuvintelor atatu prin sufise seu derivatiune in intielesu strinsu, catu si prin prefise seu compositiune.

b) O parte speciale, care va avea de obiectu formatiunea prin sufise a cuvintelor limbei romanesci si care se va intende:

1. Asupr'a formatiunii cuvintelor prin sufise seu derivatiune, cumu: mor-ariu (din móra), ferr-icare (din feru), strimt-ore (din strimtu), vac-utia (din vaca) parint-escu (din parinte).

Pentru fia-care sufisu se va stabili prin numeroase exemple:

a) La ce genu de cuvinte se afige; b) deca are o singura forma seu mai multe; c) care este intielesulu celu mai generale alu lui; d) cari suntu insemnarile accidentali ce mai pote lua; e) in casurile in cari intielesurile unui sufisu paru a se atinge cu intielesulu unuia seu mai multoru sufise, care e diferinti'a care le distinge; f) cari din sufise suntu romanice, cari nu; era la acelea cari, de si romanice, paru prin transformarile fonetice ce au potutu lua in limb'a noastra, a se departa de corespundetiile lor in cele-lalte limbe romanice, se se demonstre cu probe indetulatorie a-cele transformari; g) in fine atatu in respectulu formei catu si alu intielesului se voru compara sufisele romanesci cu cele corespundetiore din limb'a latina si din alte limbe sorori.

2. Asupr'a formatiunii cuvintelor cu prefise seu compositiune, cumu: ap-punere, op-punere, com-punere, des-punere, ne-fientia, in-famu, etc.

Pentru fia-care prefisu, si totu-deun'a in comparatiune cu limb'a latina si alte sorori, se va stabili prin numeroase exemple: a) la ce genu de cuvinte se pune; b) ce transformari fonetice sufere; c) care e intielesulu generale; d) cari suntu insemnarile speciali si derivate ce mai pote lua; e) care e in fine diferinti'a de intielesu a unui prefisu, intru catu pare a se atinge intielesulu altui prefisu.

3. Asupra formatiunilor cuvintelor prin compositiune a doue cuvinte, cari esprimu fia-care unu conceptu bine definitu, cumu: cod-albu, batu-jocura, bine-cuventare, lucé-feru, casca-gura, perde-vara, etc., cautandu a stabili prin comparatiune cu latin'a si alte limbe sorori, pana la ce gradu limb'a noastra e susceptibile de asemenea compositiune si cari anume suntu legile si tipii acestoru formatiuni.

II. Conditii:

1. Marimea operatului va fi aprosimativu intre 15—20 cöle de tipariu, formatu octavu ordinariu cu litere garmont.

2. Terminulu concursului, candu manuscriptele au se vina in cancelari'a societatei academice, este 30 Iuliu 1877.

Cele venite mai tardiu nu se voru lua in consideratiune.

3. Manuscriptele se ceru se fia scrise curatu, legibile si de mana straina, bine legate in fascicule si paginate.

4. In fruntea manuscriptului va fi scrisa o devisa seu motto in ori-ce limba si totu de mana straina.

5. Pre langa manuscriptu se va alatura si o scrisore inchisa in plicu sigilatu cu sigilu fora initialele autoriului, adresata catra societatea academica. Pliculu va porta pre densulu devis'a manuscriptului, scrisa erasi de mana straina, era in intru numele auctoriului.

6. Manuscriptele se voru censura prin sectiunea filologica, cere va propune societatei academice, in siedinti'a plenaria, premiarea aceluia dintre operatele venite, care va merita premiulu destinatu pentru acesta lucrare.

7. Manuscriptele nepremiate se voru pastra in arhivele societatei pana ce se voru reclama de autorii lor, alu caroru nume remanu necunoscute, fiindu ca plicurile ce le voru cuprinde nu se voru deschide.

Premiulu defiptu pentru acesta lucrare este de lei noi 2500.

II. Premie privitorie la istoria si sciintiele politice si morali.

D. PREMIU CUZA.

Sectiunea istorica a societatei academice a propusu, si societatea a aprobatu deschiderea unui concursu asupr'a thesei:

„Istori'a petrecerei romaniloru in Daci'a lui Traianu, dela Aurelianu pana la anulu 1300.“

Conditiiunile concursului suntu:

1. Marimea lucrarei va fi de 10—15 cöle de tipariu, formatu octavu ordinariu cu litere garmont.

2. Terminulu presentarei manuscriptelor la concursu, 15 Augustu 1878.

3. Manuscriptele se voru presenta anonime, portandu o devisa care va fi reprodusa pe unu plicu sigilatu continendu numele concurentului.

4. Premiulu ce se va acorda opului celui mai bunu, va fi de 3000 lei noi.

E. PREMIU ODOBESCU.

Fiindu-ca la terminulu de 15. Iuliu 1874, defiptu prin a doua publicatiune a acestui concursu, nu s'a prezentatu nici unu concurentu, se republica concursu pentru cea mai buna lucrare istorica asupra originei Daciloru, coprindendu:

I. Cercetari asupra poporaloru cari au locuitu tierile romane de-a stang'a Dunarei mai inainte de concist'a acestoru tiere de cötra imperatulu Traianu.

Aceste cercetari voru fi indreptate:

1. Asupra geografiei antice a Daciei, dein tempulu anterioru asediamentelor romane deintr'ensa.

2. Asupra originei, denumiriloru si distinctiuniloru etnografice ale poporeloru cari au locuitu aceste tiere.

3. Asupra religiunii, institutiuniloru, legiloru, usuriloru si gradulu de civilizatiune ale aceluia popora, avendu-se in vedere si monumentele de ori-ce natura ce s'au potutu pastra dela densele.

Asupra vestigiiloru remase dein limbele lor, concu-

rentii voru trebui se estraga notiuni pre câtu se pôte mai complete dein auctorii antici (eleni si latini),^{*} cari au atinsu aceste subiecte, si totu-deodata se supuna la o critica comparativa plina de atentiune tôte opiniunile principali emise de invetiatii istorici si archeologi moderni asupra materiilor dein programa.

Printr'unu asemene studiu, concurentii voru trebui se'si formédie o opiniune critica, pre care o voru intemeia pre argumente scientifique.

II. Scrierea va avé o distributiune sistematica, ea va fi redesa in limb'a romana, cu unu stilu curente si limpede. Testulu disertatiunei va avé o intindere aprosimativa cá de 200 pagine in octavu de tipariu cu litere garmond. Calitatea si estensiunea notelor anecsate la tecstu suntu lasate la dispositiunea auctoriului.

III. Manuscriptele voru fi trimise la delegatiunea societatei academice curatu prescise de mana straina, fôra a purtá numele auctoriului, ci numai o devisa scrisa atátu pre manuscriptu câtu si pre unu alaturatu plicu sigilatu, care va contiené numele si adres'a auctoriului.

Disertatiunile voru fi judecate de societatea academica, care va decerne premiulu aceleia, care va fi recunoscuta ca satisface tôte conditiunile programei.

IV. Terminulu pus, candu manuscriptele concurentiloru au se fia trimise societatei, este 30. Iuliu 1877.

Manuscriptele venite in urm'a acestui terminu nu se voru lua in consideratiune.

V. Premiulu destinatu pentru cea mai buna lucrare este de lei noui 2500.

PREMIU NASTURELU

(dein seria A. Premie pentru subiecte puse la concursu b) referente la scientiele morali si politice, jurisprudentia si economia sociale, mai alesu ale tieriloru romane.)

Conformu decisiunei luate in sesiunea an. 1876, se publica concursu asupra thesei urmatórie:

„Tieranulu românu. Disertatiune asupra starii sale morali, sociali, economice si politice, in trecutu si in presente, in principatulu Romaniei.“

Conditiunile suntu:

1. Marimea lucrarei va fi de 10—15 côle de tipariu, formatu 8-vo ordinariu, litere garmond.

2. Terminulu presentarii manuscriptelor la concursu va fi 14. Augustu 1879.

3. Manuscriptele se voru presenta anonime, purtandu o devisa care va fi reproducu pe unu plicu sigilatu contienendu numele concurentelui.

4. Premiulu ce se va acorda opulni celui mai bunu va fi de lei 5000, fôra se pota fi impartitu.

5. Societatea academica 'si reserva dreptulu de a tipari in publicatiunile sale disertatiunile ce se voru premia.

(Va urma.)

ad Nr. 362—1876.

Publicarea

baniloru incursi la asociatiunea transilvana dela 10 Octobre a c. pana la 15 Novembre 1876.

Prin directiunea despart. cerc. alu Brasiovului (I) s'au tramisu:

Dela baseric'a gr. orient. a S-lui Nicolae din Brasiovu cá tacsu de membru ordinariu nou pre 187⁶/₇ 5 fl.

Prin dn. protopopu gr. or. Ioane Popescu, dela dn. judecatoriu la inalt'a curte de justitia in Bucuresci, dr. Nicolau Mandrea tacsu de membru fundatoriu cu 200 fl.

Prin directiunea despart. cerc. alu Clusiuului (X), s'au tramisu:

Dela dn. protopopu in Clusiu, Gavrilu Popu, cá interese pana la depunerea capitalului de membru fundatoriu 10 florini.

Dn. protop. morariu in Fenesiulu-sasescu Nicolau Popu, cá interese pana la depunerea capitalului de membru fundatoriu 10 fl.

Dn. profesore de universitate in Clusiu, dr. Gregoriu Silasi tacsu de membru ord. pre 187⁶/₇ 5 fl.

Prin dn. cassariu alu despart. cerc. alu Fogarasiului (II) Nicolau Cipu, s'a tramisu, cá banii incursi cu ocaseiunea adunarei gen. cerc. tienuta la Sinc'a vechia in 17 Septembrie 1876.

Dn. advocatu Ilariu Duvlea tacsu de m. ord. pre 187²/₃ 5 florini.

Dn. advocatu Nicolau Garoiu tacsu de membru ord. pre 187²/₃ 5 fl.

Dela comun'a Porumbaculu superioare tacsu de m. ord. pre 187²/₃ 5 fl.

Dela comun'a Porumbaculu inf. tacsu de m. ord. pre 187²/₃ 5 fl.

Dela comun'a Sarat'a tacsu de m. ord. pre 187²/₃ 5 fl.

Dela Vistea inferioare tacsu de m. ord. pre 187²/₃ 5 fl.

Dn. c. r. capitanu in pensiune Basiliu Stanciu tacsu de m. ord. pre 187²/₃ 5 fl.

Dela comun'a Sinc'a vechia tacs'a de m. ord. pre 187²/₃ 187³/₄, 187⁴/₅, 187⁵/₆ 20 fl.

Dela dn. parochu gr. cat. in Sinc'a vechia, Nicolau Raicu tacsu pe 187²/₃, 187³/₄ 10 fl.

Dn. notariu cerc. in Sinc'a vechia, Iosifu Stoic'a tacsu pe 187²/₃, 187³/₄ 10 fl.

Dn. cancelistu giudiciale, George Macaveiu tacsu pe 187³/₄, 187⁴/₅, 187⁵/₆ 15 fl.

Dn. notariu orfanale in Fogarasiu, Efremu Pandrea tacsu pe 187²/₃, 187²/₃, 10 fl.

Dn. notariu cercuale in Persiani George Popu Gridanu, tacsu pre 187⁵/₆ 5 fl.

Dela comun'a Gridu a conto tacsei pre 186¹/₂ 2 fl.

Dn. proprietariu in Persiani Irimie Pop'a a conto tacsei pre 187²/₃ 1 fl.

Sum'a 108 fl.

Cá benefaceri respective contribui au incursu:

Dela dn. cr. locotenente sup. pens. in Vaadu, Bucuru Boeriu 5 fl.

Dn. parochu gr. cat. in Buciumu Nicolau Dobrinu 5 fl.

Dn. jude comun. in Sinc'a vechia, Iacubu Szass 5 fl.

Dela baseric'a gr. cat. din Sinc'a vechia 10 fl.

Dn. proprietariu in Persiani, Franz Herzum 3 fl.

Dn. docente in Sîrcaiti'a, George Barbatu 1 fl.

Dn. docente in Sinc'a vechia, Vasiliu Ratiu 1 fl.

Dn. parochu gr. cat. in Vaadu, Arseniu Bunea sen. 1 fl

Dn. teol. abs. in Vaadu Arseniu Bunea jun. 1 fl.
 Dn. docente in Sinc'a vechia Ioanu Popu 1 fl.
 Dn. docente in Sinc'a vechia Eustache Crisianu 1 fl.
 Dn. parochu gr. cat. in Ileni Gabriel Cornea 1 fl.
 Dn. proprietariu in Sinc'a vechia, Nicolau Ratiu 1 fl.
 Dn. docente in Ohab'a, Romulu Simu 1 fl.
 Dn. proprietariu in Sinc'a vechia, Nicolau Bursanu 1 fl.
 Dn. proprietariu in Gridu, Constantinu Negrea 1 fl.
 Dn'a notaria in Persiani Mari'a George Popu Grida-
 nulu 1 fl.
 Dn. proprietariu in Sinc'a vechia, Ioanu Tabanu 50 cr.
 Dn. proprietariu in Bucium, Davidu Dobrinu 50 cr.
 Dn. proprietariu in Buciumu, Iacobu Dobrinu 50 cr.
 Dn. " " " Carstea Dobrinu 30 cr.
 " " " veduva dupa Iacobu Ra-
 tiu in Sinc'a vechia 20 cr.
 Dn. proprietariu in Gridu, George Achimu Pop'a 20 cr.
 Dn. proprietariu in Sinc'a vechia, Alesandru Sasu 10 cr.
 Sum'a 42 fl. 30 cr.
 NB. Sum'a de 108 fl. s'a tramisu la asociat., ér' sum'a
 de 42 fl. 30 cr. s'a retienutu pre sém'a despartimentului resp.
 Sibiiu in 15 Novembre 1876.

Dela secret. asoc. trans.

Contribuiri

pentru fondulu academiei romane de drepturi.

Prin dn. cassariu alu despart. cerc. alu Fagarasiului (II)
 Nicolae Cipu, s'a tramisu cá bani incurși cu ocasiunea adu-
 narei gen. cercuali, tiente la Sinc'a vechia, in 17 Septembrie
 1876.

Dela dn. docente in Sinc'a vechia, Ioanu Popu 1 fl.
 Dn. docente in Sinc'a vechia Eustachiu Crisianu 1 fl.
 Dn. parochu in Ileni, Gabriel Cornea 1 fl.
 Dn. docente in Ohab'a, Romulu Simu 1 fl.
 Dn. proprietariu in Persiani Franz Herzum 2 fl.
 Sum'a 6 fl.
 Sibiiu in 15 Novembre 1876.

Dela secret. asoc. trans.

Indreptare. In Nr. 21. pag. 248 sub C) s'au insi-
 ratu intre membri ajutatori din eróre si dn. parochu in S.
 Sebesiu Davidu Avramu pe 5 ani 5 fl. Acesti 5 fl. suntu
 tacsu anuale de membru ordinariu.

Totu pe acea pag. vine de a se indrepta tacs'a dela dn.
 Const. I. Popasu in locu de 187⁶/₇ = 186⁷/₈.
 Sibiiu 15 Novembre 1876.

BIBLIOGRAFIA.

A esitu de sub tipariu si se póte capatá la dn.
 auctoru Visarionu Romanu in Sibiiu si la tóte libra-
 rie „Amiculu poporului“ calindariu pe anulu 1877.

Acestu calindariu indiestratu cu tóte recerintiele,
 ese acuma in alu 17-lea anu si fiindu cuprinsulu lui
 cunoscutu la cetitorii nostri, nu mai insiramu multe
 laude, destulu este a spune, ca anu au trecutú tóte
 esemplariele. Red. Pretiulu 50 cr.

Calindariulu bunului economu pe anulu
 1877 iutocmitu de d. Comsa si Eugenu Brote cu

ma multe ilustratiuni intercalate in textu. Pretiulu
 45 cr. Sibiiu editur'a tipografiei Jos. Drotleff & Comp.

Auctorii acestui calindariu suntu cunoscuti de
 economi nu numai teoretici ci si practici, Scriptele
 dnealoru in foisiór'a „Telegrafului romanu“ ne-au
 datu destula dovada despre acést'a. Calindariulu inca
 ne da dela fati'a 29—69 frumóse tractate despre
 totu, ce se tiene de economia, scrise bine in unu
 stilu curatu, dara cu alta ortografia, despre care dd.
 auctori ne dau ratiune dela faci'a 23—29.

Noi inse amu fi doritu se nu faca esceptiuni
 dela ortografi'a primita dejá la noi cam peste totu.
 Dara acést'a nu detrage nimicu din pretiulu folosi-
 toriu alu acestui calindariu, care mai contine si nisce
 novele, poesii, cantece, mesurile noue, têgurile si
 tabelle de timbru. (Higien'a si Scól'a).

Invitare de prenumeratiune la

„HIGIEN'A SI SCÓL'A“

tóia pentru

sanatate, morbi, educatiune si instructiune.

Fóia nóstra va esi si in anulu venitoriu, in
 catu vomu avé numai atata spriginire din partea
 onoratului publicu, cá se potemu acoperi spesele.
 — Scopulu acestei foi este a dá pre catu se póte
 invetiatura: cum se se ferésca omulu de bóle, cum
 se le vindece usioru, fara spese si daune, candu este
 cineva atacatu de ele.

Sistem'a care ne conduce pe acést'a cale, este
 cetitoriloru nostri deja cunoscuta din cele ce amu
 aratatu in decursulu anului trecatoriu.

Representantii si partisanii acestei sisteme nu
 vréu se fundedie vre-o noua secta in medicina, „ei
 ei vréu se aduca la cunoscintia si recunóscere gene-
 rala unu adeveru scientificu, firmu statatoriu, adeca
 adeverulu, cá asia numitele bóle au de urmare na-
 turala nisuintiele instinctului conservatoriu, ale vita-
 litatii, de a curati trupulu de materiele daunatióse
 acumulate in trensulu, si ca mediculu intieptu nu
 are alt'a de facutu, de catu se observe aceste ni-
 suintie sanative ale naturei, si in casu de lipsa se le
 sprijínésca.

Basati pe acestu adeveru, pe acést'a incredere
 in nisuintiele naturei, observate si afirmate de cele
 mai mari celebritati medicinali, prin urmare ne contesta-
 bili, vremu se informamu, se aratamu, se punemu
 pe ori cine in positiune, de a fi sie si familiei sale
 medicu, si baremu se cunóscu acele casuri mai grave,
 in cari póte cá s'ar cere svatulu celoru mai esporti.

Fia-care articulu alu foiei nóstre va ilustra a-
 ceste mai aprópe si pentru aceea nu ne demitemu
 a demonstrá mai pe largu acést'a necesitate si folo-
 sintia, ci ne vomu servi numai de esemple. Red.